

Baltijas Semkopis.

Apsteļejams:

Rebalzijas mahjā, Jelgavā, Katoku-ēlā № 2.
Rihgā: Schillinga, Kapteina un Lūkawa grahmatu-
bods un pee kopmana Verchendorff, piļš. Raktu-ēlā
№ 13. Bitās pilšehtās: wijs grahmatu-bods.
Uf laukeem: pee pagasta-walbehm, mahjitateem,
skolotajeem, 2c.

4. gads.

Rihgā, tanī 9. augustā.

Makfa:

Ar Peelitumu: par gadu 3 rub., par 1/2 gadu 1 r. 60 f.
Bez Peelituma: par gadu 2 rub., par 1/2 gadu 1 r. 10 f.
Par peesuhitšanu ar pastu uf satru eksemplari, ween'
alga waj ar jeb bez Peelituma, jamakfa 60 kap. par g.
un 35 kap. par 1/2 g. Sludinajums peenem wijs
apsteļejams weetas pret 8 kap. par fihlu rindinu.

№ 32.

Lihds ar Baltijas Semkopi it nedelas isnaht Peelitums ar stahsteem un derigu laika-kawefli;

makfa 1 rub. par gadu, 50 kap. par pusgadu.

1878.

Saimneezibas nodafa.

Kas fokus un zitus stahdus laistot ja-eewehro.

No S. Klevers — Durbe.

(Beigums. Stat. Nr 28.)

Kad tas, ko schodeen leijam, paleef preeksch kahbahm deenahm ap-
gahdats, tad jau buhs malas zita wafara atkal tahs dobes laistit, kas
wehl ne ka naw dabujuschas, un kad uf tahdu wihs nedelas, waj 3—4
deenu laika wijs dahrs pahreets, tad waram atkal to darbu pee pir-
mak laistitahm dobehm no jauna sahft un atradim, ka te wehl buhs
mitrums no pirmā lehjeena uštaupijees.

Lai nu, ka jau faziju, lehjums saknes un waijadschu dsikumu
safneegtu, tad wispirmak uf to zeeti jaluhko, ka seme par stahdu star-
pahm waj ari ap koku zelmeem buhtu un paliktu ar weenu irdena, un
to tikai zaur uskapaschanu, jeb kur waret, zaur ralscham panahsim.
Weegla seme un faufa weeta buhs pareisi, dobes ta taiht, ka tahm
malas ir augstakas, ne ka widus. Zelini jeb wagas dohju starpas te
ne mas naw waijadschs padfikat, tad wijs usleets uhdens tikai dobehm
nahks par labu un ne wis weltri wagas isflichdih.

Ja zeetu, pa wirsu fashuwuschu semi aplaistam, ta ka ta apaf-
schā wehl faufa paleef, tad stahdeem zaur to tadeht fshahdejam, ka pee
filita gaisa seme sakrahjuschees twaiki ne war peeklahjigi iswehdinatees
jeb isgarot. Katra auga saknes ari seme mitrumu isdwascho it ihpashchi
tad wehl wairaf, kad seme no filta gaisa eesildita, bet ja schi dwascho-
schana zaur flapju, waj ari zaur zeetu wirsejas semes kahrtu newar
ar gaisu bes kaweschanas mainitees, tad augu saknehm fawā pascha
netihra gaisa jashlaphst. — Newehdinatas istabas netihrais gais ir un
paleef dwaschoschana neweseligis, ja logus un durwis zeeti turejim. —
To jau dauds semkopji par leetderigu atsinuschu, kad wini pehz stipra
leetus, fazirstu semes garosu us-eze, jaunai sehjai, rudseem, kweeschem
un ahbolinam pawasari semi irdina, lai semes dwaschoschana zaur to
weizinajabs. Irdinā seme ari gais ar faweem augam patihlameem
spehkeem lehti eespeedamees, palihds un paslubina seme esofchu augu
baribu iskaufet (fapuhdet) un zaur to seme fapuhdamus weelus, augu
saknehm padara pee-eijamus. Ja fshahbes-gais newaretu seme eekluht,
tad wisi kuhstoschi weeli seme zeeta kuhschana palidami, augeem ne
kahdu usturu ne-atschirtu. Tapat ari amoniaks un oglu-fshahbe, kas
augu saknehm teescham no gaisa peenehmigs, ir tahs pawairo seme
weelu puhscham un stahdu audselibu. — No wisa ta faprotam, ka jo
wairaf gais ar semi faweenojabs un dwaschoschana starp semi un
gaisu naw kaweta, ta ka tas zaur plauscheem eefsch zilwefa meefas
noteef, jo labaki un pareisaki wisi augi isdofees. Semi ustapajot,
ufrokot, jeb kaut kahda wihse irdinot, scho labumu pilnigi panahsim
un sawu lauku- un dahrsu-stahdu fwehtibu pateesi pawairosim.

Lai stot ari neween semes, bet ari augu ihpashchibas ja-eewehro, jo
dashā seme paleef ilgaki mitra un irdena, zita atkal ahtri sakasti un
isfchuhst, weens stahds patehre mafaf uhdena, zits atkal pagehre leelaku
mitrumu. Silts gais un fauft wehji paweizina semes isfchuhscham,
kamehr pee dsestra, rahma, apmahkuschā gaisa mitrums ilgaki seme

usturabs. Sihkas saknes augdamas paleef ar fawahm smallahm sakni-
tehm wiswairaf wirseja augliga semes kahrtā, kamehr ogu fruhminu
un koku saknes wairaf dsikumā dohabs; tadeht tad eefam kaut ko ap-
laistam, lai apraugam, zil dsiki mitrums seme uštaupijees un pehz ta,
ka ari pehz stahda dabas, jeb saknu dsikuma, lai tad ari uhdena wairumu
jeb lehjeenu eegrosam, zitadi daridami weltri laiku tehresim.

Wisadus stahdus aplaistot, lai paturam scho weenigu bausli prahtā,
ka tikai tad lehjums augeem buhs par fwehtibu, ja tas winu saknites
safneeds un seme ilgaku laiku weenabā mitrumā usturabs. Fokus
laistit, ja tahdu papilnam un ja seme ilgi mitrumu nepeetur, ir gan
leelu leelais darbs, un kad nu koku saknites dsikumā augot ar weenu
mafaf ustura atrod, tad waram droschi strutas, seepju uhdenus, fahrnu 2c.
ar fshaidru uhdeni fashauktus saknehm usleet, lai zaur tahdu darbu
diwshahrtigu labumu, tas ir mitrumu un usturu saknehm pasneedsam.
St faufas weetas un faufa laika derehs ap koku zelmeem fshnas jeb
spalus aplikt un schos ar kahdeem atmeneem peesfodit, lai mitrums schē
ilgaki usturabs. Ari ne kad naw jagaida lihds seme pawisam iskalst
un koku lapas jau metahs dseltenas, jeb sahft fawihst. Tahda wihse
apleetais fok gan atspirgs, bet ja tam kahdi augli wirsa, tad tee nobirs.

Ihpashchi tee, kas jaunus fokus stahdijuschu, naudu un darbu
daudsfahrt tehredami, lai ne-aismirst tos fokus, kas nu tikai pirmo
fawā weeta stahm, ar weenu eewehrot un teem pee pastahwigi
faufa gaisa pehz waijadschibas 8—14 deenu laika tahdu lehjeenu dot,
ka seme pee saknehm peeklahjiga mitrumā usturabs. Ari derehs pirmā
wafara koka zelmu, waj nu ar fshnahm, waj ari ar garfalmeem ap-
feet, lai faule koka misu nekaltē. Ar labi refnu meetu, ja tahds pus-
deenas pusē kozinam peelists, ari to paschu labumu panahsim. —
Wijas dsiki augdamas nesahles, ka dahschu, mahrrutki, drigenes, funu-
stobri, wirses 2c., kas dsili pahrraktā seme pee koka zelmeem lehti
eeweschahs, ar weenu isfaweemas, seme weenumehr uskapajama un
koka laba augschana, ihpashchi pirmā gadā bes kaweschanas wifadā wihse
pastubinajama. Ja fok pirmā wafara labi eesafnojees, tad tas ari
buh deefgan stiprs, zeetako seemu pahrzeest un wehlahs gads, kur jau
fagulejusehs seme ilgaki mitrumu peetur, tam jau ari faufums wairs
tik ahtri nekahdehs. Pateesi, dauds dahrsu kopeji un semturi, kas
fshhshahs, ka jaun-estahbitee fok otra un wehl trescha gadā nihkuschu,
lai gan pirmā gadā labi fashuschu, buhs gan fawus kozinus pirmā
gadā bes kahdas ruhpigas apfopschanas atshahuschu domadami, ka kad
fok no flaweta dahrsneeka pirkis, tur potets un audjets un nu atkal
jaunā dahrsā labā seme un weeta eelists, ka tad jau ta fakot fokam
zeeta pawehle dota, uf preekschu no ihpashchneeka ne ka wairaf nepagehret,
bet tikai preezigi augt un nahkamibā dauds auglu nest. — Pasihstu
saimneekus, kas schini pawasari jaunus fokus stahdidami labu kapitalu
tehrejuschu, gribedami sew un fawejeem derigu un pastahwigu fochumu
mahjās, dahrgu peeminu un fwehtibu pehznahkameem fagahdat; —
teem es schē wehl ihpashchi pee firds leeku, pee pastahwigi faufa laika
fawus jaunus kozinus ta apleet, ka seme ir un paleef pee saknehm
waijadsiga mehrā mitra, — tad buhs un paliks kozini nahkamibā wefeli,
ufaugš par leeleem un wezeem kokeem un stahstihš pehznahkameem par
weztehru ruhpigu kopfchauu un ne-apnifuschu usraudfibu schuhpula gads.

Pahr labojumi.

Kopmani Zieglers un beedr. muhs lubd pēšmet, ta tas 29. „Balt. Semf.“ numurā aprastits arlks, ko šķee kopmani pahrdo. naw wis no Ekerta fabrika, bet no zita kahda, pehz tahs paščas kon- strukzijas taifits. Starpiba esot tilai ta, ka pee ūchi arlla (ko Zieglers un beedr. pahrdo) ari semešči, tapat tā wijs arlks, ir no ka lāma dšelscha.

Maf: Behrses rentneeks, A. Friedrichsohn'a kgs., mums pēšmetijs pēšmetumū, tā ta leeziba, kas „Balt. Semf. 30. numura peelikumā (Leezibas pār plaujamahm mašchineh, ko pee Ziegler un beedr. pehet), 5. lapu pušē, ar wina, Friedrichsohn'a k., parafsiu ū- nemta, ir nemta no „Balt. Semf.“ Nr. 44 no 1877. g. un ūhmejāhs uš „Bulepe“ plaujamo mašhini, turas labumu wijsch ir tagad apleezinot.

Dispahriga data.

No Tehrpatas.

Zeenijamā „Baltijas Semtopja“ redakzija! Pašči „Leepajas Pa- steneeka“ neturedami tīfahm nesen no kahda drauga dariti ūšmanigi, ka tur esot 28. numurā tee no mums Zuhju zeenijamās lapas 25. numurā godam peeminetee nelaiķi, nepeeklahjigi un negodīgi nizinati. Sawam draugam tuhlin atbildejahm, ka redakzija pee tam wainiga nebuhš; jo „Leep. Pasteneeka“ redaktors Niemana k. ir goda wihrs, bet Latweešchu walodas neprajdams, wijsch jaw newareja ūinat, kahdas nepeeklahjibas wina lapā eeleeķ. Uš tam ūhmejōšchos raksteenu iūlasi- jušči, tuhlin pahrleezinajamees, ka tas no kahda ūmallas, ūdšihwes līlamu gluhšči neprotōšcha zilwēka ūarastits, jo tīl ūirdi neiūglihotam zilwekam ween ir eešpehjams tahdu grehla darbu pastrahdat: godajamus nelaiķus, kas winam it ūwešči, kas winam ūawā muhschā naw nekahda kaunuma darījušči un kas pašči wairs newar aiūstahwētes, ūdrih- ūitees. beš kaut kahda eemešla, weenigi tīl iš neūināšchanas jeb ūkandibas, ūwehtigajā meerigajā dušā trauzet. Šchis peeklahjibas ne- protōšchais „Leep. Past.“ ūinotājs ir kahds „— s“ k., kuram tas no iūglihtoteem zilwekem wišā pašaulē eewehrotāis ūakamswahrds „de mortuis nil nisi bene“ (par miruščhem tīfai labi ūarund) muhschigi ūwešchō un nepaūstams, jeb warbuht neūaprotams. Wina raksteena data, kas uš muhja ūinojumu „Balt. Semtopja“ un „Mahj. weeja“ 25. numurā ūhmejāhs, ūkan tā: „Beidšot newaru nepeeminetu atstah, wehl to ar „T“ apūhmetu ūinojumu no Tehrpatas „Balt. Semtopi“ un „Mahj. weeš“, kurā teēl nošchēlots noūlihtuščhais Latweešchu ūtudentis Fr. Gehlinsch, kas tīl agrī un pēepēšči esot atrauts no ūawēem darbeem un publineem preekšč Deewa walstibas un ūawas tautas. Es tē lab-

praht wehletos ūinat, ko Gehlinsch jaw strahdajis preekšč ūawas tautas un Deewa walstibas? Tapat teēl tai ūinojumā ūahstits, ka pagahjuščā pušgadā Jelgamā nomiris ūreetnis Latweētis, prowiūors Greetens; bet ūinotajam par apweerinaschānu waru ūazit, ka ūchis kungs rakstijāhs „Gretchen“, un ūawā dšihweslāikā pee zentigeem Jelgawas Latweešcheem nepeedalijāhs. — s.“*)

Zuhgdami godajamo „Balt. Semtopja“ redakziju ūchihm rindinahm Sawā lapā weetas neleeģt, nedaram to wijs ūchi „— s“ k. dehl, — wina, kam pat ne pret ntrūschēem godbijašchanas naw, mehs atbildeš zeeniga neturam, jo tahds muhs dšihwus ešōschus wehl anajal kaunētes aplengat, — bet to darām weenigi „Leep. Past.“ zeenijamo laūitaju labad, kureem tīl nekāntgi ūmiltis teēl azis behtas un tahda nelahga, neūmūta un netikūmiga preekščihme dota, godigus nelaiķus beš eentēūta nizinat, beš ka nizinatajs buhtu peerahdijis, ka winam jeb žitam zaur to kahds truškums notizis, ka par teem peenahžigi pahris labu wahrdu pakal ūaukt. Pat barbari (pagahri) zeeni un goda ūawus miruščhus, un eenaidneeks aiūmirst eenaidu un peedōd ūawam nelaiķa eenaidneekam, bet kriūtigajā Latweešchu tautā atrodahs pat wehl 19. gaduūinteni „hijenes,**) kas miruščhem meera nedod, bet tos ne- pateēš pulgo.

Ne ween Tehrpatneeki, bet tuwu un tahlu iūkatris žilweks, kas tīl ween Latweešchu un Wahju laikrakstōs pār nelaiķa ūtudenta Gehlina leelūirdigo, reūi dširdeto ūūpureschānos ūawa tuwaka dšihwibu glahbjot laūijjušči, it dšili nošchēloja zeribas pilno jaunēkli un ūlawejamo dših- wibas glahbeju, apbrihnoja wina kriūtigo tuwaku mihleūtibu un draugs un eenaidneeks nowēheja winam ūaldu, weegli dušu; bet „Leep. Past.“ ūinotajam naw ne ūirds, ne ūaprašchānas preekšč tā leelūirdigā ūlawas- darba, ko nelaiķis pastrahdajis un ko waldbibas ar goda medaleem ap- balwo. „— s“ k. ne maš neūajuht, kas tas ir, ūawu jauno dšihwibu tā mihleūtibas ūpuri nodot, par žitu apūchēlojotees, žitam palihdšot, un žita dšihwibu glahbjot; winam nenahš ne prahtā dšihwibasglahbeju, kas pat no Leepajas pušes ir, peeklahjigi godam peeminet, tā dāschōs Latweešchu un Wahju laikrakstōs notizis; wijsch tīfai it weenaldšigi ūaka, ka newarot atstah nepeemineta ūinojuma, kurā teēlot nošchēlots noūlihtuščhais, lai warētu tad ūaimodami un apūmeekligi iūūaut: „Es tē labpraht wehletos ūinat, ko Gehlinsch jaw strahdajis preekšč ūawas tautas un Deewa walstibas?“ Wiūpirms mums „— s“ k. ūadara ūšmanigs uš kahdu leelu kluhdu wina apūerschānā un ūaprašchānā, proteet, ka wijsch ne-eešpehjis iūpraht, ko mehs pašči ūinojušči un ko tīfai reūereerejušči (pakalūahstijjušči). Muhju ūinojumā „Balt. Semtopi“

*) Mums ūinots, ka ūchis kauna-raksta ūazeretājs ir kahds Bertrams. Redakzija.
**) Plehšigi ūwehri, kas mironus iūrot.

Sadšihwe un ūiniba.

Wengts Lidners, wiūai ūagati apdahwinats Eweedru dšejneeks iū pagahjuūcha gaduūintena, ir dšinis 1759. gadā 16. martā Gottenburgā. Tehwus winam agrī nomira; ar radineeku pēepalihdšibu wijsch ūtudeereja Sundē, bet padewahs, no beedreem pawēšs, netahrtigai dšihwei un dšerchānai, tā ka winam wajjadseja ūcho ūtolu atstah un uš Rostolu dotees, kur wijsch ūawu ūudiju turpināja. Tehwija pahrnahžis Lidners ne- ūpehja ūawu netahrtigu dšihwi atstah, tā ka wiūi radineeki no wina atlahpāhs. No truškuma speešs Lidners nu gahja uš kahdu Eweedru kugi, kas uš Riht-Žudiju braunja, par matroūi. Pee „Labās zeribas“ ūemes ūtuhra (paščōs Afrikas deenwidōs) wijsch aiūbehga no kuga un blandijāhs pa Afrikas deenwideem weūelu gadu aplahrt, lihdj pašpehja uš tehwiju atpakal tīkt. Zaur ūawēem raksteem, ihpašči dšejjahm, wijsch nahja paūstams tā laika Eweedru ūehniham Gustawam III., kas winu wiūspapreekšč uš ūettingeni aiūūhtija, wehl tahat ūtudeeret, un pehz gada laika winu eežehla par ūuhtneezibas ūekreteri Pariūē. Bet Eweedru ūuhtnis, grafs Kreiz, newareja ar Lidneri iūtikt un tuhšja, lai Lidneri uš mašjahm aizina, kas ari notika. Nu Lidners wehl ar weenu jo wairak netahrtigai dšihwei padewahs; ūehniūch atrahwa no wina ūawu pa- lihdsigu rolu un Lidnerim bija daudšreij leelš truškums ūazeēsch. Wijsch nomira 1793. gadā toti leelā nabadšiba. — Zeelas gara dahwanas Lidnerim bija dotas, tā to daudš no wina raksteem leezina, kas dāschās walodās ir pahrtukoti un pehdejo reij wehl 1859. g. drukā eešpeēti; wina tuwaka mihleūtiba bija ne-aprobeschōjama, wina ūirds dedšiga, laba un draudšiga; — bet wina weegliprahtibai truška robeūju. Wina ūewo, ko wijsch no mihleūtibas bija prezejis un lihdj pehdejam dwaschās wiūūeenam toti ūirniģi mihleūa, ūazija no wina: „Lidnerim bija daudš žilwezigu truškumu un wahjibu, bet ūchis wainas es ari eūmu rebejuūe pee tuhūtōschēem žiteem žilwekem, kam nebija wina ūirds, wina garš. Es atminos wina pašča wahrdu: Žilwēka dāba

dšen žilwētu uš grehlošchānu, bet Deems ir ūchēlģis un peedōd.“ Kā leezibu no Lidnera labūredibas wina dšihwes apraūitaji peemin ūchahdu atgadijumu: Reij Lidners pawadija wasaru uš ūemeht ūehniha piil „Drontinholm.“ Par piilūahrju pastaigajo- tees winam ūastaya tahda ūewo, kas teizāhs nabaga atraitne ešam ar peezem behe- neem. Lidners winai atdewa wiūu ūawu naudu, ūelta ūehdi, ko winam ūehniūch ne ūen bija dahwinajis, ūubraba ūprahšes un pat wehl ūawu kaūa autu. Dšejneeks war buht wehl buhtu ūawas peezeechamalās drehbes atdewis, ja ūehniūch un ūehniūeene to pa loģu rebejdami, nebuhtu diwi ūambora lungus noūuhtijjušči, lai tuhbal Lidneri atwed. „Waj tu paūstīti to ūewu, preekšč kuras tu tagadin kā gribeji iūgēhrtēes?“ ūehniūch praūja. Lidners atbildeja, ka wijsch ūastapis nabaga atraitnei, kurai, pehz winas wahrdeem, esot 7 behrni, bet wairak wijsch neūinot un ari winam ne-ēšot wajjadšģs ūinat. ūehniūch winu uūlawēja par wina labūrdibu un atmaūaja winam to ūelta dukatōs, bet peekōbinaja, turmal jo wairak ūšmanitēes pret žilwekem, kas winam želā ūastopāhs.

Kad Lidners uš miūchānas gultas guleja, tad ūehniha Gustawa III. pehznahla- majs, ūahelis XIII. pee wina aiūūuhtija un līka ūautat, waj newarot winam kaut kahdu palihdšibu ūeeģt, bet Lidners atbildeja: „Jau par wehlu! Es žeru no winas pašaulē laimi, kahdu man wiūi ūehnihi wiūā pašaulē newar ūagahdat. Bet es ūehniha ūajeūetai tuhšju, monu neclaimigu ūewu un jaunu meiteni ne-aiūmirst.“ — Wina weenigs behrns, ūbelāide, dšihš pehz wina nomira. No Lidnera raksteem newaru ūchereis ne tā zeen. laūitajeem paūneēģt, bet žeru ka turpmat tas gan kahdreis warēhs notikt. M. L.

Turku mahntiziba.

(Beigums).

Turziģā ari burwibas un pubhkoūchānas mahūlu wiūai zeeni un burwi un raganas ir toti mekēti un godati laudis. Īarems ūchē kautini ūehle ūwarigās lomas, un wiūai daudšlahet noteet, ka diwi ūewas, kas weenam kungam peeder, ahriģi laipni

un „Mahi, weesi“ stahw melns uf halta, ka uniwersitetes draudjes mahzitajs, profesors Goerschelmans, to sawa jaukaja lihkaruna preefsch loti leelas sapulzes issajizis un noschehojis, ka nelaisis „tif agri un peepeschi atrauts no saweem darbeem un publineem preefsch Deewa walsstibas un sawas tautas,“ saprotams no darbeem, kuras winisch usnehmis un darijis, bet it ihpaschi, kuras winisch pehzlaifa dshwodams buhtu pastrahdajis. Katris zilweks te ir sapratis, ka tas ir referats, bet „Leep. Pastneefa“ ne-apferigajam sinotajam tas jafala un gari ween ja-isskaidro. Katram ari saprotams, ka tad atbildes deht weenigi pee pascha runataja jagreeschahs; bet tad wajjadseja daudj peeklahjigaki rakstis un ne ta pahwisiki uspuhsdamees: „Es labprahht wehletos 2c. un tad wajjadseja rakstis pa wahziki, jeb franzijski, jeb igauniski, jo prof. Goerschelmans pa latwisiki neprot. Ja nu „— —s“ f. nepatiktos no pascha awota smelt, tad winam zita padoma dot nesinam, ka gaidit, kamehr Gehlinam kahds biografs (dshwes-aprakstisajis) gadisees, kas wina leelo singribu pehz nelaika darbeem un publineem pilnigi apmeerinatu. Lai gan ari mums ka referentam warbuht buhtu eephejams uf to atbildet, tad tomehr to nebaram, jo turam sem sawa goda, uf tif rupju un augstprahhtigu usajizinajeenu: „Es te labprahht wehletos 2c.“ dot kahdu tuwaku isskaidrojeenu. Gribam tif darit „— —s“ f. usmanigu, ka ne wis ween meistars preefsch kahdas leetas strahda, bet ari jau wina mahzellis un tapat ari tas ween nestrahda preefsch Deewa walsstibas, kas jau amata kahdu basnizas draudsi, jeb kas pagahnu semes misijas darbu kopi, bet ari tas jau kas gadeem nopeetni un uszihitigi uf scho amatu sagatawodamees sawu mantibu un sawus meesigos un garigos spehkus us-upure. Tapat ari tas ween nestrahda preefsch sawas tautas, kas reij kahdu raksteenu, lai ar buhtu daudj labaku un derigaku, ne ka „— —s“ f., awises eelzis, bet ari un warbuht wehl wairaf tas, kas par Latweeti katra briedi atshdamees, ko leelaka daka nedara wis, klusi un kreetni studeeredams sagatawojajs uf sawu amatu, lai tad waretu dshwe so seknigaki preefsch tautas strahdat, ne ka weenu jeb otru raksteenu sarakstot. Tas bija ari studenta Gehlina noluhks, dshwe praktiski ar labu preefschihmi tautai kalpot; jo ne ikkatri nejuhtajs usmudinats zaur raksteem preefsch tautas strahdat un ne ikkatram ir tahdas „leelas“ rakstischanas dahwanas, ka „— —s“ f. Bet waj tad „— —s“ f. ar to peetiks, so Latweets isskaidro, kad winisch jaw pat netizigais Doms bijis pret Wahzu profesora wahrdeem, kuras pateesi nekahda eemesla nebij, Latweeschu studentu, wairaf usflawet ne ka winisch pelnijas! Ta jaw tas eet pasaula. Gandrih katrai tautai ira diwas puses, weens tura weenu, otris otru par labako. „— —s“ f. laifam doma, ka tif tas preefsch Deewa walsstibas strahda, kas par fwehtuli isdobahs jeb klaji daudj pahtaru skaita un tadeht pehz wina domahm laifam nabagi tifai preefsch Deewa walsstibas strahda, jeb wehl wairaf buddistu fwehtuli, kas baididamees, ka wini saweem

deeweekem ar muti pa maj kalpotu, ustaija pahtarusudmalas (dshrnawas), kas zaur labi tschallu un schiglu spahnugreeschanos wineem lai palihdsetu dusmigos un nepaflaungos deewus peeluhgt un apmeerinat. Tapat ari „— —s“ f. laifam par darbeem un publineem preefsch tautas doma. Pehz wina domahm laifam tif tas preefsch tautas strahda, kas labi daudj un skali par „tautibu un briedibu,“ par „Latweeschu preefschschanu un fazensibu,“ par „tautas gara un prahhta isglichtschanu,“ par „weenprahhtibas zilachann,“ un ka wehl zitas tahdas jaukas, spahnnotas reikas (frases) nestan, wisas weetas un gatuwes runa un ari schad un tad tahm lihdsigus raksteenus sagatawo, awises eeleef un nu juhtajs ka leelakais un kreetnakais Latweets pasaula. Turpretim tas, kas klusi un nopeetni studeeredams sagatawojajs preefsch dshwes un tifai draugu starp pahrtrees par walodas isglichtibu un tautas teesibahu un wajjadshahm, tas pehz „Leep. Pastn.“ sinotaja domahm preefsch tautas ne ka nestrahda, tas tif pelna wina nizinaschanu; winam kriht meistari, ka laifam winisch pats, gatami no debesim.

Kad jau „— —s“ f. pirmo nelaike, studentu Gehlinu, is tihras nesinaschanas, jeb skaudigas apsinaschanas muhschigaja meera trauzejis, tad winisch pee otra, promisora Greetena, schini fina wehl wairaf apgrehkojees. Pirmaja reije winisch grehhojis is peeklahjibas nesinaschanas un warbuht ari skaudibas, otraja reije is dshwesbuhfchanu (apstahflu) nesinaschanas un bes schaubischanahs ari is skaudibas, ka katris wahrds wina beidsamaja teikum apleezina. Pateesi nebuhs pirmo un pehdigo reisi „— —s“ f. dshwe tahda kibeles notikufe, ka winisch laut ko nesin; bet kapehz tad winisch zitahm reijehm ne-ifleetaja „Leep. Pastneeku“ par sawu jautajeenu kasititi un kapehz winisch nelaike apstahflu nepasihdams ari schoreij nezeeta klusu un ne-apmeerinajajs ar to, ko mehs par wineem sinojuschi? Tapehz, ka wina skaudiga firds winam nedewa ne kahda meera, kad par ziteem laut kas tabs runats un winisch no tam ne ka nesin. Ari mums Tehrpata dshwojischeem un „Neue Dörpt. Ztg.“ katra deenu lasoscheem naw par peemehtu sinams, ka „Zgauneem,“ ka kahds Bertrama f. „Leep. Past.“ 28. numura sino, „ir „Etnisch-literarische Gesellschaft“ (Zgaunu mahzita beedriba),“ kas „furnigaki un peenahzigaki ruhpejajs par Zgaunu tautas gara un prahhta isglichtschanu“ ne ka Latweescheem „Zeitisch-literarische Gesellschaft“ (Latweeschu draugu jeb Latw. mahzita beedriba.)“ Tehrpateekem turpretim tifai sinams par kahdu „Gelehrte Etnische Gesellschaft,“ kura teef wiswairaf sinas par Baltijas senahni, wehturi, etnografiju 2c. krahtas, bet kura neweens zilweks par „Zgaunu tautas gara un prahhta isglichtschanu“ neruhpejajs, tadeht ka beedriba stahw jakara ar uniwersiteti un winas lozelli ir pa dalai profesori, pa dalai, kahds pahris isnemot, Wahzu literati un winas preefschneeks ir ahrsemneeks. prof. Dr. Leo Meijers, kas nemaš Zgaunu walodas neprot. Lai gan ikkatram redjams, ka Bertrama f. loti mijejees sawu „tizibas

weena pret otru isturedamahs hepeni zaur burwibu melle weena otru pahrspeht. — No leela swara ir, kahdu fwehtu waj apwehtu leetu (amuletu) nesat, kura ta wisdskata firds wehleschanahs eeraschita. Bet ne weena zilweka aqs to nedrihst eeraudst. Sinams, ka usdemums, to ta pasleht, ir wisai swarigs un geubts. Un pateescham nepateef is reijas bes breesmahm, kad kahda fwehcha aqs bes usajizinaschanas schahs „wisdskatas firdswehleschanahs“ dabu lasit. — No astrologeem (tahdeem, kas is swaignehm zilweka likteni paslubina) ne-esmu ne ka pamanijuse. Tur preti paregu un paraganu, ka kahschu istizeju, ir leels wairums, un ne ween Turki, ari Greeki un Armeneeschi, ja pat Balara-Giropeeschi kopl scho mihlotu mahflu ar leetu pelnu. Bet eewehrojams schini fina pee Turkeem ir tas, ka wini alajsch tifai labeen praweetjumeem tij, un ka nelaimes paslubinatajus ne buht ne-erees. Dschahet wini ari zeko pee fwehteem awoteem, tijebami, ka tanis eestadamees redschs wini uhdeni sawu nahlamibu atspihdam. Weens tahds awots ir Guba pilsehtas data, kuras moscheja sultanus krona, teem Dshmana jobini apjoshot. Sinkahrigee, wiswairaf jaunns meitas, tur dshki pahrliezahs par almina seenu ap awotu, griedamas sawa „nahlamu“ waigu uhdeni eeraudst. Ko nu tahda jauna, stajsta Turkeete sawa bedsigah fantasihja doma tur redsejuse, pee tam wina turahs wisu dshwes laifu. Kahda Turkeete, so es pasinu, bija awota tumshda uhdeni redsejuse wihru, kam jobins apjosh, un tadeht wisus prezineeks atraidijuse, lihds beidjot kahds ofizeeris pehz winas prejeja. Kahda nabaga, bet briednum stajsta wehdsene tur awota bija kahda leela, augsta kunga ehnu eeraudsijuse, kuru kungu wina eepreefsch ne kad nebija redsejuse, un redsi, wina kuwa par ta augstmana seenu pazelta. Tahdas teikas eet no mutes muti, fwehtajam awotam alajsch jaunns zeenitajas peewejdamas.

Paregi un paraganas, kas jakahs ar gareem beedriba stahwam, Konstantinopol naw igi jamelele. Pee weenas tahdas paraganas mehs ais sinkahribas nogahjam. Ta bija astonpadsmit gadus weza, apprezeta un nu pat gruhtu slimiba pahrscheetufe. Igi mums preefschname bija jagaida, tif leelis bija kauschu bars, kas pee winas bija sa-

nahluschi, un kad muhs beidsot paraganas paleela istaba eeweda, tad wina jau bija sipri nogurufe un newareja nozeest neschahstijusehs. Wina sehheja uf sema krehsta un pahreelusehs stajjahs traula ar krehloschahm oglehm, no kurahm smarschigi garainu mahlti pazehlahs, kas paraganu apreibinaja, ka ta pussemigufe murgosa. Wan wina praweetoja garu zetoshanu par uhdeni un tas bija lehti nogidams, jo wina mani wareja ka smeschnezi pasitit, bet tomehr, winas praweetoshanas dahwanai par godu, es newaru noleegt, ka man ishi pehz tam, nezerot, negaidot, bija ja-usnem loti tahsch juhtras-zehsch. Bet toni reisa wairaf ne ka nedabujahm dshrdet, jo ta nabaga seewina, kas azihm raugot pate sawam praweescha garam tizeja, drih usmodahs is saweem murgem un luhdja, lai mehs no winas asietu, jo wina esot pehdigi nogurufe.

Bet zit dshki schi dachada mahnu tijiba pee Turkeem eesaknojusehs un kahda wara tai wisu Turku dshwe, to tifai tas dabu noprost, kas kahdu laifu wini wiba nobshwojis.

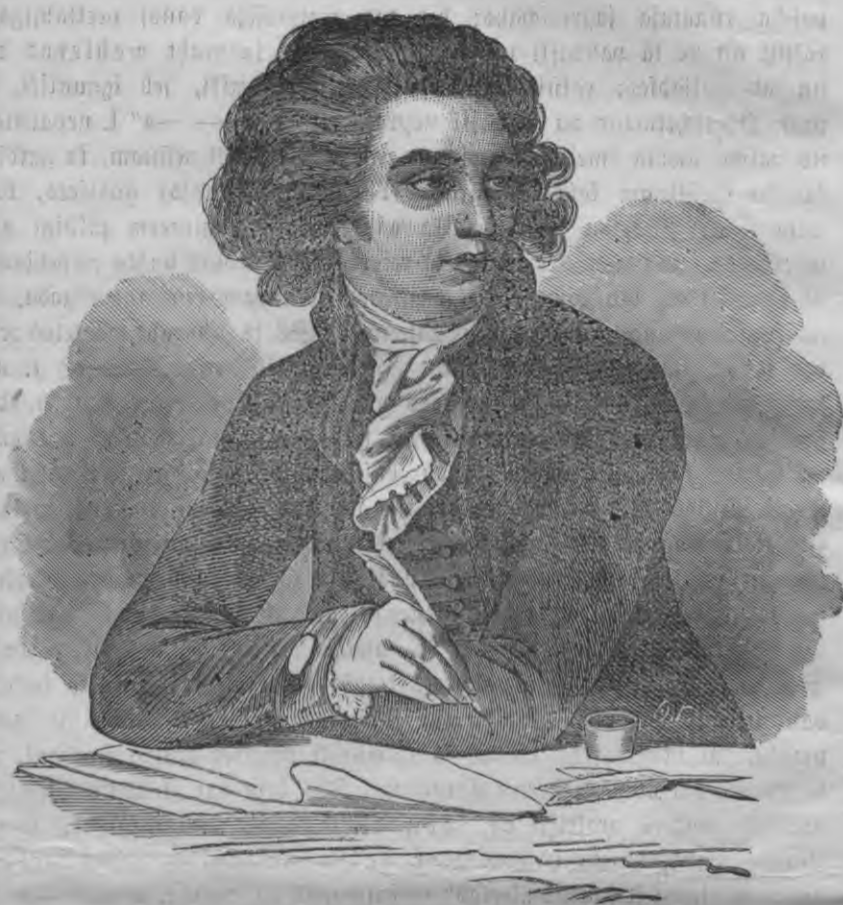
E . . . . ku Marija.

Domas par zilweka radischann.

Deems zilweku radija no semes un ne no debes, lai winisch ar sawahm domahm wisu semes-lobi ne-aplamtu; — un ne no gaisa, lai pehskons wina kruhti nefatreektu un sibens to neschaditu; — ne no uguns, lai winisch uf sawa tuwaka galwas nekrahtu krehloschas ogles; — ne no uhdena, lai wina waiga isslatu ne-apklastu, ta ka tahs breesmas wina firdsdiwin neredsetu; — bet no semes, lai buhtu labdarigs ta ka seme, kas neredjami sawu fwehtibu ishod, — lai buhtu pateizigs ka seme, kas par weenu grandinu, so wina eedehsti, desmit un simtahrtigi atmahja; — lai buhtu pedewigs ka seme, kura tam, kas winas kruhtis isurbi, ar schelastibas aku atlihdsina; — lai buhtu usizigis ka seme, kura sawai mihlati (denai) schirowees, sehroschanas krahsas (nigla un natts) tehprajs un putu luhpas astara, bet kad winas draudfene atkal pee winas nah, tad to ar asarahm jagaida, kura par nakti raudajuse.

„swaigsniti“ pildot un par leetahm runajot, kuras winšch nemas nepašhst, lai gan mums un ari nemeenam zitam par tā no wina nosaukto „Esnisch-literārīsche Gesellschaft“ nam nekā finams, tad tomēr mehs, apšinadamees, ka tahdi maņi mifejeeni „Leep. Pasteneeka“ laštaju dwehseku labklahšanai newar dauj šahdet, nebuhu tos nekā beš peemehra waijadšibas ihpašchi šahji ušrahdiušchi, jo ikkatram zilmekam nahk dšihwē kaut kas preekšā, ko winšch nesin; — bet tamdeht jau nam ari ikkatram teestba, ar šawu nesināšanā zitus awišeš nepateest aišnemt un šaimot. „Leep. Past.“ šinotajam turpretim šhini leetā zītadas domas. Wina dšihwes pamatu-likums ira, kā išrahdahs, „conclusio: a nescire ad non esse“ (der Schluss: vom Nichtwissen auf das Nichtsein), t. i. nepareišā, behrnišhigā špreešhanaswiše: ja šahds kaut šahdas leetas nesin, tad tahs ari nemas nam. Par peemehru: ja šahds nesin, tad winšch dšimis, tad winšch nemas nam dšimis; ja šahds nesin, ka muhsu seme apala un greešahs, tad wina nam apaka (warbuht lihdsena jeb išchetrstuhrija) un šahw uš weetas un šaule eet ap winu; ja šahdam nam gods un laime šinat, ka beš wina un wina beedreem ari wehl ziti Latweešchi atrodahs, kas preekšch tautas labklahšanahs publejahs, tad tahds ar šaweem beedreem turahs weeniģi par „zentigeem Latweešcheem“ un kas pee wineem nepeedalahs, tam tahds tad pat ne kapā meera nedod. Pehz šchi nupat peeminetā, nepareišā špreešhanas likuma „a nescire ad non esse“ turedamees „— s“ k. ari šawas netaišnās, nepateestās šinas par zeenijamo nelaiķi, promisoru Greetenu, „Leep. Pasteneeka“ išpaudis. Winšch nesin, ka Greetens kreetnis tautas dehlš bijis un tadeht (!) winšch ar šawu nesināšanā eerozi ušdrihtahs atklahti un nekāunigi šahtees muhsu pateestajam šinahm pretini, ar šawahm pilnigi nepateestajam un nelaiķa godu lau- pošchajam, ka muhsu šinojumā teektot „šahstits“, ka promisors Greetens kreetis Latweešch bijis, bet šchis warot šajit, ka winšch „šawā dšihweslāikā pee zentigeem Želgawas Latweešcheem nepeedalijahs.“ Wiš- pirms mums atkal jawaiģā, ko gan „— s“ k. sem „zentigeem Žel- gawas Latweešcheem“ šaprot? Zentigs Latweešch war buht katris labš, gabigs, išweizigs Latweešchu amatneeks, tirgotajs, školotajs, šibotajs zc. Bet ja nemaldamees, tad „— s“ k. sem „zentigeem Želgawas Lat- weešcheem“ — winšch laikam gribeja šajit „zentigajeem“ — šaprot tos, kas wišur, uš katra eelas šuhra un katrā weefniģā pee alus glahšes nem pilnu muti ar jauki škanošchahm reikahm (frasehm) par brihwibu, tautibu, Latweešch zc. un brihšcham ari eeleek pehz pašihštāmās formas šahdu raksteenu awišeš. Ja nu Greetens naw pee „— s“ k. „zen- tigeem Želgawas Latweešcheem“ peedaliješ, tad tas winam der tikai par godu, jo zaur to it ne maš un ne kad naw peerahdits, ka ne- laiķis naw kreetnis tautas dehlš bijis, tadeht ka ihštājā wahrda šinā zentigee Latweešchi, blakam šawahm mahzibahm ari šawas tautas walodu un wehšturi pehti un tautas garu kopj un išplata, promisoru Greetenu

koti labi pašina un zeenā godā tureja, ka winšch bija weenigais iš wiša leelā šarimazeitu bata, kas „šawā dšihweslāikā“ akurat **peeda- lijahs** pee zentigajeem Latweešcheem, tišlab Tehrpatā študeeredams, kā ari pirmo reiši Želgawā promisora amatu išpilbidams un šauzahs un rakstijahs winu šarpā arweenu par „Greetenu“, ko mehs lihds trihs- bešmit filisteru, študentu un nestudentu wahrdā waram šchē klaiģi preekšch wišas tautas pret „— s“ k. netaišnajahm šinahm apleeģinat. Weidšamajōš peeģōš gabōš godajamais nelaiķis, kā wišeem,

Bengts Vidners. (lp. 256.)

kas winu pašina, šinams, nomozijahs lihds nahwes štundinai ar delamo- kaiti un tadeht, kā ikkatram šaprotams, newareja wairs ne kur darbigi peedalitees, bet kopa tikai šawu wahjo, mišlo wefelibu. Kad winam bija amatadarīšhanās un pret šwešcheem jaraštahs un jašauzahs par „Grethen“, ta naw wina waina, bet ta ira zitreišejo pagastarakštītaju un elementarškolotaju waina, kuri labpraht latwiški škanošchus wahrduš dāšchreiš it kehmiški pahrgrošija, kas katram šinams. Wišās apleeģibās nelaiķis bij tā eerakštits un tapehz winam ari waijadšeja šwešcheem,

Kad zilmeks bija gatavs, tad enģeli atneša debēšs šilumu un tahs špošchumu wina aģihm, gaisu ar šlanu wina aģihm, uģuns šahrtumu un karštumu wina luhpahm, bet širdi zilmekam eepilināja društu ušdena, — no lam tad zilmeka širdi muhschigs nemeers walda (lihdsigs juhras witaošchānai) un tamdeht zilmeka širds šcho ušdena pileenu raudent atkal atdod debēšim.

Nahwes štandulis.

Pee eedšihwotajeem Doemijas mešchōš jau gadu šinteneem pašahw šchahds eeradums. Kad šahds šlinneeks šawai nahwes štundai tuwojahs, tad ar mašu štanduli pee wina galwas štandina, lai nireģu ar šchihm šlanahm wehl šahdu laizimū pee šchihš pašales waretu šaistit. Kad winšch nomiris, tad atkal šwana, kamehr lihki apglabā, šwana pee durwihm un šwanot eet weenreiš ap namu aplahrt, tizibē, ka dwehšete meerigi šawu zetu štaiga. Šchis Doemeešchu eeradums atgādina Wez-Nomeešchu darbo- šchanos, kur mahju eedšihwoneki, kad šahds mira, pee poda klabināja, lai zaur to Lemuru garinus iš mahjahm aišdšihstu.

Kahds peedšehris zilmeks guleja nakti uš eelas. Kad jau patlaban reibuli društu bija iģuleģis, tad pilšehtā iģehlahs uģuns-grehšs un torna pulštieni šwanija. Šuletajš škaitija lihds 12, bet pulštens šita wehl ar weenu tašlak. „Ko? jau 17!“ winšch išbrihniješs iššauģa. „til wehlu wišā manā muhschā wehl ne tad naw bijis.“

Atbilde „Nihgās Lapas“ redakcijai.

Zuhsu ušbrukschānas-rakstu minetā lapinā no 20. jūlija ištahidams es biju pa- teizigs par teem gahdeem šmeektēem, ko tas man šataiģis, un esmu atradis:

- 1) ka to atkal jau tas Fr. Weinberg'a kģs. šazereģis, kas peerahdahs;
- 2) zaur Wahju domu nepratigu kulkošchānu Latweešchu walodā;
- 3) zaur to, ka tant no wešela gara raksta tikai šahdi trihs teiktumi, kā keeģeki no muhra, ir išplehsti un tad:
- 4) nokehšiti,
- 5) pahrgroģit un pa daļai
- 6) netaišni atštahštiti, tā ka ta leeta pa wišam zītadi išnahk, ne ka ta manā rakstā pehz taišnibas ir. Weidšot,
- 7) ka zeen. šazeretajs atkal jau kreetni apmeļoģešs un no wišas širds ištamaģešs.

Manš špreedums:

- a) uš tahdeem rakstneezibas gara-augleem es ne-atbildu;
- b) ja tas Fr. Weinberg'a kģs šewi juštahs til špehzigu, ka tas par manu min. rakstu prahtigu kritiku špehtu rakstīt, tad lai winšch mehģina: buhs winšch pee tam atkal jau no žela nomaldiješs, tad winšch dabos otru „deģuna kņeebeģu“, buhs winšch šawu darbu pareiši dariģis, tad winšch išpelnišešs gahrdū kufūki.
- c) Punctum.

Theodors Rolands.

finams ari „— —s“ f. pretim, par „Gretchen“ fauftees un raffitees, zitadi winsch nebija tas, kas pehz diploma dsihwē to un to weetu eenem. Mums pasihstami daudf peemehri, kur no garamega atmodufchees Latweefchu jauneki ne maf naw meerā ar faweem pa wahjiski jeb famaitati latwisli fkanofcheem uswahrdeem. Tā par peemehru fauzahs un rakstahs draugu starpā jeb rakstōs (zeram, tee fungi nelaunofees!): Pelz par Kaschoku; Treuland par Brihwsemneeku; Schönfeld par Skaislaufu; Krüger par Krogsemneeku; Weber par Waraidofchu Sanderi; Sellmann par Gaismoni zc., bet pret fweefcheem un amatadarifchanās wineem gribot negribot jaraftahs un jafauzahs tā, kā wini kristiti un fawōs „papihrōs“ (diplomōs) eerakstiti. Skaidri tapat bija gribot negribot nelaikim prowisoram Greetenam ja-isturahs.

Muhfu masee puhlini neewato mirufchu godu aistahwot buhtu pilnigi atmafati, ja mums ar schim rindinahm buhtu isdeweēs „Deep. Pasteneeka“ zeenijamos lasitajus pahrlēzinat, zil nepateefi, netaisnigi un nepeeklahjigi „— —s“ f. nelaikem usbruzis un tos saimojis.

Beidstot dodam „— —s“ f. labu padomu,* wairs nespreest „a nescire ad non esse,“ wairs kaut ko nesinot tuhli nespreest, kā tā naw, tad drofchi isnahstu, kā **daudf** kas pasaulē ne maf naw; bet luhdsam winu, labaki pahrlēzinatees, ja winam atkal kahdreif spalwa kud, schahdus flawenus godigu nelaiku godu nepateefi laupo schus rakstelus farakstīt, jo zitadi winsch fazels pee prahstigeem un isglibtoteem lasitajeem tilai pateesu ihgnumu un ne winam, nedf „Deep. Pasteneekam“ neweens par to nepateefees, bet abus ar pateesibu nosodihs par to, ka wineem godbijiba un peeklahjiba pat pret **mirufcheem** glufchi fweefchas, nesinamas un nesaprotamas leetas.

Zeenijamās „Mahj. weefa“ un „Deep. Pasteneeka“ redakzijas laipni un padewigi luhdsam, muhfu nelaiku aistahwefchanas-raksteeu ari Sawās lapās nepaihfinatu usnemt. T.

Redakzijas peesihmejumus. Schihs pilnigi attaisnotas wehleschanahs ispidifchanai lai nestahwetu zelā muhfu, schim teizamajam aistahwefchanas-rakstam lihdsā nodrukati peesihmejumi, ko mehš par wajadfigeem turejahm un kuras „M. w.“ un „L. P.“ redakzijas, kā protams, warehs atstah ne-eewehrotas.

Daschadas sinas.

No eefschjemes.

Peterburga. Turku wangineeku aifweefchana no zitahm walsts dahahm us Odesu un Sewastopoli preefch aissuhtifchanas us Turziju ejot jau, kā „L. Obj.“ sino, eefahkufehs.

Widfeme. Wijas amijes sino par kahdu Armeneeti, kas tagad par Widfemi un Igauniju staigajot, dahwanas lasidams preefch skolu buhwes Armijā. Pehz eesuhitahm finahm par scho leetu israhdijses, ka schahda dahwanu lasifchana no Jehlaba Benjaminson, — kā Armeneeti fauz — ejot tilai krahpschana.

Zehjis. Rā „Wend. Anzeigeblatt“ sino, tad tureenes nobegufcheem par labu isrihofschot basaru. Tamdeht teel luhgts, dahwanas preefch schi laba noluhka us Zehjim pee mahfahm Seezen suhtit.

Ij Chrgteem. Til ween preezigas sinas esam lihds schim laikrakstōs lasijufchi, par scha gada semkopju zeribu muhfu mihlā Baltijā. Laiks bij ar til isdewigs, ka labaka newareja wehletees. Maija mehnefis bij silts un drehgnis, junijā ari leetus netruhka un turflah bij deefgan wehjs, ka meefchi un wehlajee lini brangi wareja eeselt. Plawās bij fahle labi augufi un seena fawahlfchana isdewiga. Ijseem wahrdeem, schi wafara muhs koti eepreezinaja un kuplus auglus folija. Bet fakams wahrds jau mahza: „neslawē deenas preefch wakara,“ un tā ar war notikt, ka mehš wehl behdigu rudeni peedfihwofim. Schejenes semkopju eenemfchana pastahw pa leelalai datai linds un ja lini kahdu reif gandejahs, tad posis mahjā, leels truhkums makam. Rā jau teikt,

* Tihri us almineem laifita sehla jeb kurlahm aifim faziti wahrbi!

tad lini ari pee mums bij labi augufchi, bet tagad wifs winu brangums draud bojā aiseet. Jo daudseem no muhfu fainneekem un, kā dsirdu, ari muhfu nahburgōs Dgreneefchōs un Dsoleefchōs, ir gandrihf wifōs lini laukōs leeli puhli tahrpu eeradufchees, kas wehl mihlsteem stahdeem lapas un galwas noehd un tā ihfā laifā wisjaukako tihrumu par tukfnefi pahrwefrsh. Tahrpi eefahf fawu postidamū darbu wiswairaf tihruma widū un kā isleekahs, faufās, augstafās weetas. Gan steids pehz spehjas kahdas faufas glahbt, bet ihpafchi no ne-isseedejuscheem lineem war wehl masa ween wifa pelna buht. Lai Deews dod kreetnu leetu; warbuht, ka tas scho fehrigu nogreefis, pirms ka wina wifu muhfu schi gada preeku un zeribu buhs aprijufi.

Schee tahrpi pehz kahpostu kahpehm isskatahs, ir drihf glufchi jali, drihf eepelēfi, drihf salahm un melnahm stihpehm un zelahs laifam no maseem kufaineem, kas leeleem bareem, ihpafchi pehz faules reeteschanas, gaisu pilda. Ja newilos, tad schee kufaini peeder pee teem, kuras ar Latinu wahrdu par „Hypera“ fauz.

Pee augfcheja sinojuma man wehl kahds wahrds par muhfu skolas buhshanu japeefprausch. Isdewigs jeb ne-isdewigs gads semkopibā ir teefcham eewehrojama leeta, bet tahds gads ir tomehr til weens gads; bet kas skolā noteef, kur muhfu pehznahfamee preefch dsihwes teel fagatawoti, kur muhfu fweedru un muhfu laimes mantineeki fawu grunti dabu, tas wifs dubultā swarā stahw un jo fuhrafi janopufschahs, ja skola fawa peenahkuma ne-ispilba. Un schi fehra fina man no fawas walsts pasaulē ja-ispauisch. Noschelojama leeta gan ir, ka jawstarpigas buhshanas jawā starpā, klufi un mihli, draudfigā un brahligā garā newar nodarit, kad nahburgi, ja, kad zaur laikraksteem wif tauteeschi par dalibneekem, leezineekem un teefnescheem klahf jafauz; bet ja ta pahrlēzinafchanahs kahdam ir, ka pa scho zeku ween til wina pascha un it ihpafchi wina tuwaku, wina walsts un draudfes labums panahkams, tad, lai gan ar nopufschanos, tad tomehr stipri jo stipri balfs jafazel, skali jo skali tauta jafauz: redfi, kas mehš par behdu laudim esam, zil tahlu mehš klupufchi, zil daudf nonihkufchi esam. Tizu, ka wifa tauta nenahks palihgā. Schinā sinā katrai draudsei wajag sew paschai par ahrsti buht, bet ko schi balfs pazelschana der, tas ir tas, ka nu taf dasch labs walsts lozeklis, kas lihds tam kā sapnt snaude, pamostahs, atwer azis un nu wehl redf, kahdā purwā lihds ar ziteem famuzis; ka daschs zits, kas lihds tam pret wifahm runahm, pret wifahm luhgshanahtm un draudshanahtm, pret wifu pamahzifchana jeb pahrfmeefchana, kā kurlis un nejhgs rahdijahs, ka tas nu, kur wina peenahkumu, wina wainas un truhkumus-fahf plascha pasaulē spreeschanā nemt, ka nu winsch, ja winam wehl laba grunts, labs gars un ta teizamā griba, to darit, kas darams, ka nu winsch fahf kaunteees un no fauna dsihst, fawā darba laukā bodahs un puhle zil spehj, pilda fawu peenahkumu zil ween til war un prot. Kaunā weeta rodahs drihf darba preeks un ja schis panahkts, tad tas, kas eefschkigas leetas ispaudis un pasaulē laibis, naw wis ar almineem mehtajams, naw wis fmahdejams un nizinajams, bet kā wihrs usstatams, kas no naidigeem wahrdeem un ari warbuht darbeem nebihdamees, to fahli leeta, no kuras ween winsch palihdsibu gaida. Waj zaur schahm rindinahm tas notiks, waj zaur winahm muhfu skolas buhshana tiks labota, nesinu, bet zeru.

Muhfu draudfes skola ir weena no wiswezakajahm Widfemē. Bij laiki, kur uf winu jauneki no malu malahm nahza, kur gandrihf kattu par deefin kahdu wihru usstatija, kas winas mahzibu bij baidijis. Pehz dibinajahs Chrglu walstē ween til diwas pagasta skolas, kas lai gan ar wahjeem spehkeem, tad tomehr ar behfigu garu tifa waditas un daschu jauku graudinu muhfu behrnu firbi un garā sehja. Beigti tee laifi. Draudfes skola seemā pustufschā, wafarā wiswairaf pawifam-tufschā. Walsts skolas kā miglā isjudufchas. Muhfu skolas buhshana ir nahwes ehna tehropufehs, naw wairs nahburgu walstim par preefchifimi, bet til wehl par baididamu kchmu jeb ari par apfmeeklu. Kas pee schihs til leelas pahrgrosifchanahs wainigs? Negribu tē neweena perjonifki aiskert. Labaf, kad fer wainigee pajchi jawā krukli. Til to gribu teikt, ka walsts lozekkeem pascheem wisleelafā waina jaleef, jo mehš dsihwojam brihwlaifōs, kur katris fawu mantu walda un kas weenaldfigs paleef, ja wina wisdahrgafa manta, wina behrni, nowahrtā paleef, tas dabu, ko pelnijis, proti — apfmeeklu un faunu.

Pehbigi man leela brihnoſchanahs par to ja-iſteiz, ka augſta ſkolu pahrwaldiſchana ſchahdu nebuſſchanu war meerigi zeest. Muſſu tagadejs ſkolu wirſpahrluhs, zeen. Guleke kungs, ir bedſigs ſkolu miſlotajs un kopejs, daſchu ſnaufdamu draudſi un walſti wiſſch jau no meega trauzejis. Tadeht zeru, ka ari muſſu draudſi wiſſch nepa- metihs un ari mums pehz ſpehjas palihdſigu rolu ſneegs, ja walſis pate nemodifees un brihwi ſawu peenahkuma nepildihſ. *) B.

Kurfeme. No Kurfemes gubernas Pahrwaldes ir teeſu ſinibas landibats J. Landt par Bentſpils aprinka-teeſas ſekreteri apſtipri- nats, Grobinas pilſehtas wezafajs un Rudolfs Placirihg uſ ſawu luhg- ſchanu no amata atlaisti.

Dweete. „Rig. Btg.“ ſino, ka iſ Dweetes Katolu baſnizas zaur eelaufchanos daudſi altara leetas iſſagtas, ſtarp tahm ari weens dahrgs biferis un 15 dahrgi miſchu mehteki. Iſſagto leetu wehrtiba ſneedſo- tees lihds 800 rublu. Sagli wehl naw ſakerti. Mineta awiſe rakſta, ka par ſchahdahm nebuſſchanahm ne maſ ne-efot ko brihneteas, jo no teeſahm pee Raunas gubernas robeschahm eeſuhtitee ſirgu ſagli no tureenees meera teeſahm pret 25 rub. droſchibas naudas teefot wala palaiſti, kuri tad, ka protams zaur jaunahm ſahdſibahm, pagehreto maſſu atkal dubultiigi zenſchotees eepelnit un ja ari pa otrahm lahgham tos gribot ſakert, tad tee pretojotees un kad ari beidſot tos tomehr pahriſpehjt un uſ zeetuma aiſwedot, tad winu beedri no ahreenes tos no zeetuma atkal atſwabinot. Wiſu to eewehrojot ſinotajs to wehle- ſchanos iſſaka, ka tureenees teeſahm jo leelaku ſpehku peedalitu, ſaglus jo zeetaki apwaltet.

Sinas iſ zitahm walſis weetahm.

Odeſa. „Prawda“ ſino, ka Odeſas twaitu kugu ſabeedribai kara miniſterija uſdewuſe 20 leelus twaitu kugus nomat, preeſch Kreewu kara-ſpehla pahrweſchanas iſ San Steſjanas. Kad kara-ſpehla weſchana eeſahkſees, wehl naw ſkaidri ſinams.

Ziſliſa. Mucha breeſmigs leetus loti leelu ſſahdi padarijis, ihpaſchi Agalēs apgabalā. Septini zilweki noſlihuſchi un peezi eewainoti. Moſcheja un ſlimniza ir nopoiſitas un 23 nami no uhdena aiſneſti projam. Apſehti lauki ir ar dumburu apſlahti.

Pleſkawas ſemkopiſas beedriba iſrihkos 24., 25. un 26. ſep- tembri ſch. g. ſawu pirmo ſemkopiſas iſſtahdi. Iſſtahditaji war buht tiſ lab Kreewi ka ari ahriemneeki, bet iſſtahdijumeem jabuht ihpaſchi rajſchajumeem iſ Pleſkawas gubernas; war gan ari iſ zitahm gubernahm ſemkopiſas raſchajumus un rihtus iſſtahdit un uſſlaweſchanas rakſtus par teem panahft, bet goda-algas iſdalihs tiſkai iſſtahditajeem iſ Pleſka- was gubernas. Preeſch iſſtahdes war leetas eeſuhtit no 17. lihds 22. ſeptembrim, lopus wehl 23. ſeptembri nems preti, bet peeteiſtees waijaga ne wehlat ka lihds 15. auguſtam uſ tahdu adreſi: Псковъ, Правленію Псковскаго Общества, Сельскаго Хозяйства. — Iſſtah- ditajeem jauſdod ſawa ſahrta, wahrds, dſihwes-weeta, no leetahm un lopeem — ſwars un mehrs.

— Linu poſtitajs, kas Widſemē daſchds apgabalds tiſ leelu ſſahdi padarijis, ari Pleſkawas apgabalā iſzehlees un ſawu poſtiſchanas darbu uſſahzis, tur loti daudſi lauku apſſahdedams. Pleſkawas gubernas eedſihwotaju leelaka pelna eenahl tiſkai no lineem, tad nu gan nopratihs, zil leela ſſahde tureenees ſemkopiſeem jazeefch. Lai zil nezil ſſahdi waretu maſinat, tad ſemneeki ar garahm ſahrtehm linus kuſtinadami mehgina tahrpus no linu ſteebreem nogahft, no kureenees tad tahrpi wairs newar tiſ ahtri uſ lineem uſrahptees. Ja ſcho lihdselli wairaf reifaſ beenā, ihpaſchi puſdeenas laika iſleeta, tad zerams ka no leelatas ſſahdes warehs iſſargatees.

No A. muiſchas. (Raunas gub. Roſſainu apr.). 29. juliſa ſchihſ muiſchas pahrwaldneeks, gribedams rudſu atkopiſas pabeigt, nehmahs ſtipri ween ar kopiſchanu. Zitu dariſchanu deht winam waija- dſeja tahlal aiſeet un ſtrahdneekus beſ uſraudſitaja atſtaht. — Puiſchi pamanijuſchi, ka muiſchas-pahrwaldneeks projam, eeſahft leeliſti pihpas kuhpinahft. Weens no muiſchas iſbraukdamu uſliizees uſ ſawa katka pihpas kreetnu ogli, netahl no rudſu lauka gribejis ogli ſemē noſweeſt, bet ne-eewehrojis, ka ogle ne wiſ ſemē nolriht, bet ratds uſ deka, kurſch pamaſam eeſahzis gruſdet, un weſmu kraujot zaur leelu ſteigſchanos uguns ari naw pamanita. Kad nu weſums gandrihs patlaban pilns,

*) Atbidibu par augiſchajum afahm ſinahm mehſ atſtahjam eeſuhtitajam. Red.

tad uguns peepeschi wiſu lahibas weſmu un ari apſahrtejas gubas, aiſgrahbuſe, kuras nebija eeſpehjamſ glahbt, ta ka tiſkai zilweki, kas uſ weſma bijuſchi beſ ſſahdes ſemē tiſuſchi, un ziti atkal laimigi ſpehjuſchi ſirgus iſjuhgt.

Leela laime ka wehſſch tani brihdi no zitas puſes nepuhta, tad buhtu waj wiſs lauks uguns leesmahm par laupijumu palizis, jo bija bagatigi ar gubu pee gubas apdahwinats. — ſſahde tiſkai iſtaifa lihds 20 rublu.

Wainigajs ſawu pihpu tuhlin noſlihzinajis, un apnehmees nekabai wairs neſmehket.

ſchis atgadijums waretu katram ſemkopiſim par preeſchſchimi deret, ka uſ ſtrahdneekem ſtipri jaluhko, waj pihpas pa wiſam noleegt ſmehket, jo zaur tahm ne weenu reiſ ween nelaiime notikuſe.

Seemas labiba ſchini apgabalā ſchogad loti laba iſdewahs. — Waſaras ſehja ari no pawaſara ſmuki ſanehmahs, bet tagad no leela karſtuma, kas juniſa un juliſa mehneſchds dedſinaja, ta ir apſpeeſta un noſaltuſe, ta kad ſteigſchus ween jau plaujama. — Leetus mehſ ne-efam redſeju- ſchi, ka tiſkai maija mehneſcha beigās.

Tanis naktis 13. un 14. maija pee mums bija tahda ſalna, ka ledus pulkſten 4. no rihta lihds 1/4. zelu beejumā ſneedſahs. J. K.

Politikaſ pahrſkats.

G. M. Rihgā, 7. auguſtā. Muſſu waldiba dewuſi pawehli, lai no 15. ſeptembra ſahkot kara pulkus no Turzijas ſuhta uſ mahjahm, kuram noluhkam ari jau kugi nomati un zitas waijadſibas, ka p. p. zelu ſataiſſchana 2c., apgahdatas, ka laſitajeem ſinams, daſchi pulki jau pahrnahluſchi dſimtenē. No tam nu buhtu jadomā, ka uſ ilgeem, ja ari ne uſ wiſeem laiſkeem meers noſlehgts; bet muſſu walſis waldibas politikas programu, kas — ka jau iſgahjuſchā nebekā minets — „Wald. Wehſtneſi“ paſludinats, jo tuwaki apluhtojot, pa wiſam janahft pee zitadas atſihſchanas. Pehz ſchi programa muſſu walſis waldiba uſ- luhko par Kreewijas wehſturigo uſdewumu, auſtruma jeb deenwidus tautas wiſgaligi atſwabinat, kas zaur nupat nobeigtu karu deemſchehl pilnigi naw notizis, jo Berlines lihgums neween Kreewijas nopelnus un kara-auglus pamaſinajis, bet ari pats par ſewi uſluhkojams ka ne- pilnigs darbs un paſchai leetai pretim tiſkai ka ſtanziſa zela malā, kas uſ mehrki aiſwed. Tadeht minetais atſwabinaſchanas-darbs Kreewijai wehl reiſ buhs ja-uſnem; waj tas tad atkal buhs aſinainſch jeb waj iſtiſk beſ kara, tas atlehts no Turzijas, ſinams ari no Eiropas iſture- ſchanahs. Turziſa warehs ſagaidit Kreewijas draudſibu, ja ta winas (Kreewijas politikai un taiſnajeem pagehrejumeem paklauſihſ, bet wina paraktihs ſawu nahwes ſpreedumu, ja wina, ka lihds ſchim, paklauſihſ muſinatajeem un pret Kreewiju turehs naidigu prahtu. Eiropa tur- pretim waj nu auſtruma jautajuma wiſgaligu nobeigſchanu pabalſtihs, waj to noſawehs, bet no ſawas patſtahwigas politikas Kreewija ne uſ ſahdu wiſſi ne-atſtahs. Ka wina ſchoreiſ padewahs leelwalſtju ſpree- dumam, tas nenofiſimē wiſ atſtahſchanu no patſtahwigas politikas, tas notika labā zeribā un aiſ meera miſleſchanas.

Tiſ tahlu, iſjumā ſanemot, paſchas walſis waldibas ſinojums. Ka Berlines nolihgums tiſkai pameeru — lai Deems dotu, ka tas ilgi paſtahwetu! — bet newis pilnigu meeru atneſis, to peerahda ſtrihdini un zihniſchanahs ſtarp Turziſu un Greekeem un ſtarp Boſneefcheem un Auſtrijiſu, — zihniſchanahs, ko Berlines nolihgums neween naw no- wehriſis, bet akurat ſazehlis! Ta p. p. Greeku-Turku lecta nebuht naw iſſpreeſta, bet atwehleta ſtarpneeku labpraſtigai iſſchirſchanai, it ka leelwalſtis nebuhtu ſinajuſchas, zil tahlu ar Turkeem labā prahta war tiſt; Boſnijas un Herzegowinas deht turpretim tiſkai Auſtreefcheem at- wehlets, lai tee tanis zel meeru un ſahrtigu waldibu, bet ne kas naw noſazits tani gadijumā, ja Auſtrijas kara pulki atraſtu pretiſchanos, ka tas ari teeſcham notizis. Mehſ jau eſam ſinojuſchi, ka Turku kara- un zitu eedſihwotaju pulki pat lihds 6000 wiſreem turejuſchees pretim, — ka ſimteem zilweku kriuſchi un eewainoti, — ka ſtarp Auſtrijas pulkeem un iſurgentu bareem pilnigs karſch bijis, kas pa tam nu gan ar pretotaju waras ſalauſchanu gandrihs jau nobeidſees. Ka wiſs tas beſ Turku waldibas ſinas nebuht newareja notift, ir gan lehti protams, un dſird ari, ka ta pee tam newainiga naw un ka

atkal jau Anglu pabrgudriba tē bijuši par zehloni. Leefahs ka tee Angli bef blehdibas un tihščas astnu isleefšanas it nebuht newar bšihwot! Bet reiš wineem tatšhu usbruks ispelnitajs fods un wehsture par minu noteefajamo kupschu-politiku teefšam lehni nešpreedihs. — Wisdrošhaki, warbuht ari wisahtraki, Anglu blehdiba few rihštes greefšs Anglu-Indijā, tā mehs to jau senaf efam iškaidrojūšhi. Tur minu juhras-spehšs teem tā nepalihds, tā Ēiropā; tur Kreewi buhs tee meistari; tur ir Anglu wisleelafas wahjibas; tur neween no Angteem apšpeestās, bet ari kaiminu tautas ar minu wehrdsibu ir nemeerā, kurpretim Kreewi tur stahw teelā zeenā, un wisai pafaulei ir pasihstams, ka it wisur, kur Kreewi uswar, tautas fewi juhtahs laimigas, jo tahn ne-atnem nedf teefšas, bet gan winas dabo kahrtigu waldibu, drošchibu un tijibas- un waldibas-brihwestibu. Turpretim Angli it wisur sehj fodu un ispelnahs foda auglus; tikai pahrlēka apšpeefšana uswareto tautu duhšhu un spehlu jalaušh, tā ka tahs nešpeh pretotees, bet kad tahs Kreewus, šhos til pat spehzigos tā taišnos draugus sinafees jawā tumumā, tad it nebuht nenahšfees gruhti, tahs eedrošchinat un us atfwabinafšanas sagatawot. Bet ka Kreewijas mifione (atpestifšanas- un kulturās-darbs) aifrahda neween us austrumu, bet it ihpafchi ari us Afifu, to peerahda neween wehsture, bet ari geografijas robeščas. Kas jits, ja ne Kreewija, lai atpesti Afijas tautas un tahn lai dod politifku un garabrihwibu jeb kulturu? Un Kreewija ispihbis šho jawu wehsturigo peenahlumu, tik ka wina nedarihs tā Angli un ne-atnems pret bihbelt femi, pret pahstareem sinamas širds-, pret kahrtigu waldibu politifko brihwibu. Wina ewangeliuma pasludinatjus nepazels par augstprahtigeem nemaldigeem widutajeem starp zilwefeem un Deewu un krištigo basnizu nepadarihs par gara fleplawibas bedri, tā muhšu peštijajs faka, winas kalpus par kaislibu wehrgeem un politifkeem agitatoreem, Wariseeru obšču dšimumu wina ne-apgahdahs ar ne-aifteefamahm privilegijahm us nabaga muitneeku rehlinumu un laušhu stolas wina nedos tumšības-muzineeku warā. Kreewijas waldiba buhs šehhliga un taišna ari pret šweščahm tautahm, tā wina ir šehhliga un taišna pret jawahm tautahm un tautinahm! — Kā jaunafas sinas stahsta, tad jau tagad Anglu-Indijā ruhgstot ween un ronotees šweščineeki, kas tureenes eedšihwotajus fazelot pret wehrdsigo waldibu. Sinams mums truhšt eemešla tijet ka Kreewi pee tam wainigi; tā jau augščam peefšimejahm, ari tureenes kaiminu tautas us Angteem laba prahta wis netura.

Cefam no Afijas atstahjam, mums wehl japeemin, ka zaur Anglu eetščukšitefšanu ari Batumas eedšihwotaji efot fatrazinati us pretoščanos, kad Kreewi to eenems; bet tahda fazelščanahs buhtu bef sekmes, tadehl ari jaunafas sinas škan tā, ka šchihš pilsehtas nodoššana Kreewu rolās notifšot bef dumpja. Waj tas jaw notizis, wehl škaidri naw sinams. Turpretim no wairaf pušehm peenahf sinas, ka Bosnijas un Herzegowinas dehl starp Turziju un Austriju nolihgums parafširs, pehz kura šchihš gubernas us nenofajitu laiku nahf Austreefchu rolās, tomehr šhee atšihst sultana wirswaru. — Wahzija walsis šapulzes lozeklu zelščanas nobeigtas un ta šafaulka us septembra eefahkumu. Zil tagad war finat, tad walsis draugu un partija uswarejuši, bet ari sozial-demokrati eeguwušchi wairaf sehdehlu walsis šapulžē, ne tā minetā partija zereja. Dauds to nu gan naw, bet kad apdomā tā tuhlftošchi tos wehlejšuchi, tad tatšhu ja-atšihst, ka sozial-demokratu partija pee šchihm wehleščanahm masumā naw gahjuši, bet ahtraki špehjinajusehs. Rifumi, to pret šcheem walsis šapulzet zels preefščā, lai apšiprina, šihmejahs wiswairaf us sozial-demokratu un pa wisam us tahdu šapultichu un rakstu aifšleegščanu, kas šihmejahs us pahth-woščas kahrtibas apgahščanu jeb poštijahanu. Tee ir šanemti 24 šš. — Sodf par šho šikumu pahrlahpschānu teel uslikti waj naudā, waj zaur zeetumu lihds weenam gadam. Brihwprahtigee jau tagad iškafahs loti škarbi pret šcheem šikumeem, jo tee apdraudešot wispahrigu brihwibu. Starp Wahzijas waldibu un pahwesta suhtni noteefot šaruna-ščanahs par labprahtigu iškahgichānu; ar kahdu sekmi, wehl naw sinams. — Wahzijas keifars paleef alajch jo špirgtals; wina flepkawa Hedels 4. augustā Berliņē ižzeetis nahwes fodu; winam galwa noziršta. Otrs flepkawa wehl naw atwešelojees, bet zere, ka tas notifs. — Italijs gandrihš wisas awifes nu eet us waldibas puši un graijs laušhu ne-meerigo ištrefšanas Berlines nolihguma dehl, tomehr ne wisai ar sekmi. Pat ari Bosnija dahchi Italeefchi kuhrušchi fazelščanahs-uguni.

Tomehr tas šihwums jaw pahrgahjis un fatrazetās buhščas paleef jo flahbenafas, tā ka no nopeetneem nemeereem naw jahihstahs. — Amerikā bišts breefmigs karšums, tā ka šimteem zilwefeem aif ta nomirušchi. Rihnā turpretim plosahs leels bads, kam loti daudš zilweku kritušchi par upureem. — Par diplomatifku šatifščanos starp muhšu walsis waldibu un Turziju ir šinas ipaustas, kas nebuht nešastan, zitas no tahn faka, Turki, ihpafchi sultans, šleijotees us Kreewu puši, zitas atkal daudšina Anglu pahrfwaru Konstantinopoli un šanifščanu ar Kreeweem, tā ka pat kara-pulku atšauščana no San Stefanas buhšot ja-ustawē. — Wislabaki gan buhs, kad gaidifim us jo škaidrafahm sinahm. Besarabiju Numeni nodošot Kreeweem šchiri mehnefi. — No Peterburgas peenahf ta behdiga šina, ka šchi m. 4. Keifara kanzelejas III. nodala pahrwaldneets, general-leitnants Melezjows pa eslu eijot no kahda šleptawas ar nafš eewainots un pulkt. 5 tani pašchā deenā nomiris. Jo šihkafas šinas par šho šlepkawibu warbuht warefim turpmaf pašneegt. — Firsis Gortščakows til tahlu atwešelojees, ka tikai no weena zilwela pawadits warot eet. — Muhšu Augšts Rungs un Keifars zelošot us Dbešu, tureenes kara-aprinta pulkus apluhkot. Pilsehta jau fataifahs us mihlotā Semes- tehwa zeenigu usnemschānu.

Atwadifčanahs.

Šchobeen, zeen. laštaji, mums jahšhrahš no mihla un uštiziga drauga, ar turu Juhs wešlu gadu ešet garigā šafarā bijušchi, tas šchiri laitā dahšu augligu graubinu tautas rakšneezības-laukā kaisjis. Šchi laifraksta redaktora palihgs jeb ištati: lihdsredaktors, žitr. Tehpatas študents Martins Lukewi, šho weetu ir atstahjis un bodahs us Polem, kur tam kahdā augštmana namā peedahwata školotaja werta few wisai labem nosajijumeem. Lukewija I. ir Latweetis, wina dšimtene Granča, Aifšpites aprinki. Šeepajas gimnastijas kurju pabeidšis, wišč kahdu laiku Tehpatā študeereja mebizinu, bet mantas truhluma dehl winam štubju waijādšija atstah un mahju-školotaja weetu peenemt, tā tas ar mahšu študentem daudštahrt noteef, tad tee, bef palihga buhdami, ar šameem špehkeem ween igati wairis nešpeh diweem lungeem kalpot, t. i. par meefas waijādšibahm gahdat un pee tam študeeret. Dahča tahda jaunelka šikens mums pasihstams un neworam leegt, ka tas muhs dšiti aifgrahbis. Latwju tauta! Til žentigi ir Tawi dehl, til iškahpuschi pehz šinibahm, til dehšigi Tawim kalpot, Tawu godu un lablahščanos zelt un šelmet, un Tu eš til nabadsē, ka Tu teem newari rolu šneegt žihniščanahs wiindš! Latwju tauta! Waj Tu teefšam eš til nabadsē? Nē — ne-eš netaišna! Bet Tu nepasihsti jawu dehlu ženščanos un žihniščanos, — Tu nefini, ka akurat tee, kas til gruhti žihnahs, ka teem pat waj elpas peetruhšt, ir tawi uštizigatee dehl, tawas šiprakās nahšamibas štutes. Gahda par teem, šaudse tos, Latwju tauta!

Zil tarši Lukewi ar wehlejšahs študiju nobeigt, til maj žeribas šam at- litahs: beidšot wišč bija padeweš šawam šikšnim, wina šaulakās žeribas bija iškah- natas! Pehren, pa školotaju šonferenšes laiku, wišč mani apmelēja un dehl es pašinu wina buhščanos. Taišnibu šatot, es minu lihdsu pee manim nahf, jebšhu man toreif palihga newaijādšija: mans noboms bija, wina atkal pagzet un usmohinat, lai wišč, ja ari wairaf nē jele gimnastijas wiščškolotaja ešamenu taifa. Bet žitweš domā un Deews groša. Atgadijahs, ka Lukewiam tatšhu bija šapateel man par pa- lihgu un šho weetu wišč teefšam ispihbis ar mahleštinu, uštizibu un usahribu. Lihds tam wišč ar Latw. rakšneezibu majaf bija nodarbojees, tē winam nu bija plašahs darba-lauks un dehl wišč šchiri darba tā bija eegrimis, ka tas dahšu reis ar waru bija no rakšana galba ja-aifšen laukā, tihdā gahšā. Bet wišč šrahdaja ne ween daudš un tšhalsi, — wišč šrahdaja ari kreetni un ar mihleštinu pret jawu tautu. It ihpafchi wišč ženšahs, rakšneezibu no nešahlehm tihrit, tani ešetikas un šiklības šikumeem pilnu weetu igahdat. Ar ihgnumu wišč lašja nekreetnus rakšus, kur pret šchem šikumeem grehšois. — Tā mehs, ne tā draugi, bet tā brachi šrahdo- jahm kopā wešlu gadu, lihds winam, tā augščam minets, jo labala weeta škwa pe- dahwata. Ne ween, ka es wina nu ne-attureju, — bet es wina tā šatot dšinu, šho weetu peenemt, jebšhu šchirščanahs man nebija weegla. Jo pee manim ešofšam winam ne muhščam ne-attifšois laika, us ešamenu šagatawotees, — tur winam buhs deefgan laika. Sawam draugam un amata-brahim šchos atwadifšanahs-wahrdus palaf šahdbams es preezajos, winam til jauku šezibu wateebams dot; bet jo wairaf es pree- zajos, ka man isdeweš, Latweešchem kreetni, uštizigu rakšneeku ušturet, — rakšneeku, us to war palaifšes, kas pelawas us širgu nešuhšis. Šchirdeamees mans draugs man šolijahs, jawas tautas un winas rakšneezības-lauka ne kad ne-attahst. Latweešchu tautas genūs lai winam palihds, šho šohščanos ispihdi! Šweits, mihlais draugs, un šanem manu širnišgato pateizibu! G. Mather's.

Wisjannafas šinas un telegrami.

G. M. Rihgā, 8. augustā. Starp Austrijas pulkeem un insurgenteem Bosnija atkal bijuš lauščanahs, kurā pirmajer uswarejušchi. Turzija negribot ispihdi Berlines lihgunu pret Montenegroju, turai dahchi šemes-gabali no Turku walsis pee- šchirti. — Šperes Grekti ir nemeerigi, ka tur Anglu walodu eewed par teesu-walodu. — Pehz sinahm, kas pa tam peenahšchās, generalis Melezjows nahmigi eewainots no kahda pee angštalahm kahrtahm peederošha zilwela, kas kopā ar kahdu otru šawam upurim us celas nešaušchi usbruzis un tad abi ar turpot šahwoščhu dahrgu šareeti aifbraukušchi. Šmekleščana jau usahkla, šlepkawa wehl naw isdibinats. — Wisšemes gubernators barons Uegšall šon Gādenbandi us 2 mehnešchem aifbrauzis us ahšreemchm.

Pr. Zefabstātes uelaimigajeem eedšihwotajem

emahfats: no Wehtras muiščas pag. preefšch. Kristapa Indrišon I. 1 rub. 50 kop., no Š. Alšchne I. par weenā bilorba partiju 60 kop. un no Oufstafa Fregberg I. 1 rub. Kopā ar agraf eeahlufšchem 34 rubli.

Želgawas Latw. komiteja pr. palihdsības Zefabstātes nel. eedš.: tahs wahrdā: šošeris G. Mather's.

No žensures atwehleis, Rihgā, 9. augustā 1878.

Atbidošchais redaktors un isdeweš: G. Mather's.

Sludinajumi.

Talsu, semkopibas beedribas direkcija

dara jaur scho sinamu, la beedribas sehde-
šanas un beedribas lozeku sapulzes preefch
jaunu lozeku usnemšanas un zitahm beedri-
bas darishanas noturehs katra mehnecha
pirmā peektdeena Grunsty t. namā Talsos,
pullst. 3 pehz pusdeenas.

Direkcijas sekreters: **W. Kronberg.**

chim brihsham es dshwoju **Aleina**
Snamā, Katolu-eelā (Anas-eelas
stuhri) pretim Katolu bajnizai un
no 10. augusta sh. g. fahfotees war
dabuht ar mani tur il deenas dari-
shanas runat.

Julius Shiemann,

Oberhofsteefas adwokats Jelgawā.

Sfolneeki atradihs laipnigū usnemšanu,
labu ufturu un kreetnu usraudhibu Peterb.
Ahr-Rihgā, Dstirnavu-eelā Nr. 44, Starla
namā. Turpat wehlahs dabuht jaunu wih-
reetu, tā lihds-eebshwneetu.

Kas Rihgas skolās eet, war
dabuht ruhmi, kosti un ari winu
skolas-darbi teef pahrluhfoti, Peterburgas
Ahr-Rihgā, blakam Esplanades-plazim, Was-
nizās-eelā Nr. 5, par 2 trepi augshā, eefsch
sehtas, par labu rofu.

Plawas.

Koti labs atals (otra sahle) ir is-ihrejama.
Ari masa partija seena ir par lehtu zenu
pahrdodama. Turpat finas par tam is-
dod Jelgawas bselz-zela stanzijas inspektors.

Stalbes-bruhses alus.

Shini gadā no 1. septembra eesahfot, buhs
katrā brihdē peē Adolph Fischer, **Jann-**
Zehrends dabujams porlera un bairischa
alus par tahdahm pashahm zenahm, tā
Stalbes-muischā.

Nupat isnahza un dabujama:

Widsemes

Dseefnu-grahmata

smaltā driē, un mašā ne-eseeta 80 lap. subr., tā ari bafchaddš glihtōš un stiprōš
wahldōš eeseeta, par bafchadahm lehtahm zenahm. **Atkaspahrdewejeem** top pehnas teeša
atrehkinata. **Turkshah** peederiga Luhghshanas-grahmata mašā ne-eseeta 15 lap. subr.

J. Deubner,

grahmatu pahrdotawā Rihgā, Kauf-eelā Nr. 3.

Nupat isnahza un dabujama:

W. Stahlberg'a

Historijas mahzishanas wadonis

preefch Latweeschu skolu waijadsibahm pahrtaihts un ar tehnu-semes historiju wairōts.
Latweeschu walodā pahrtullōts no

C. A. Schwech.

II. daka, **Widēju laiku Historija.**

L. D. B.

Mašā 25 lap. subr.

I. daka jau senat isnahkuse un mašā 20 lap.

Bresigs un Sawermans,

jeb weegli joti un bšita nopeetniba. Stahstis, to wahzu walodā jozigi istahstijis

Fritz Reuter,

Latwiški pahrzejts no **H. Lieventhal.**

I. daka.

Atkaspahrdewejeem top pehnas teeša atrehkinata.

J. Deubner,

grahmata pahrdotawa Rihgā, Kauf-eelā Nr. 3.

P. Schilling'a grahmatu-pahrdotawā,

tā ari wišās zitās Latweeschu grahmatu-pahrdotawās ir dabujama:

Dr. Th. B. Weltera wehstures mahzibas-grahmata

preefch skolahm, I. daka, latwiški no **Tullija.** — **Atkaspahrdewejeem** 20 proz. rabatu.
Shi grahmata ir atdota general-komishjā **P. Schilling'a** grahmatu pahrdotawā, Rihgā
pee Leelās Smilshu-eelas Nr. 37 a.

Weefibas-wakars.

isrihtōš Leel-Gejamas teešas namā 27. augustā
1878 g.; wehlat buhs bale ar danzoshanu.
Ge-eelhanas mašā: lungeem 1 rub., pee lam
latram brihw weenu waj diwi bahmas ee-
weft. **Shihs** naudas atikums preefch labdariga
mehrkā. **Gejahkums** pullst. 5 pehz pusd.

Wislabalo gaišhi bedšigo

petroleumu

pahrdob lehti ta magafine no

Revermann,

pee Jauneem-wahrteem.

F. W. Grahmann

Rihgā.

Nikolai-eelā blatus strehneeku dahrsam
lehgeris un isstahde

no wišadas sortes

semk. mašchinehm un rihleem.
Superfossati un ma-
schinu eka.

Anglijas

superfossatus

peebahwā par lehtu zenu

Günthera manteneeki.

(Eelāis Stolzgeris),

Jelgawā, Leelā-eelā.

Mugstgradigus Sweedru superfossatus un Anglu superfossatus

ar 12 un 13 proz. fossora-stahdes

par to lehtato zenu no lehgera pahrdob

German's Stieda,

Rihgā, Marstal-eelā Nr. 24.

Jeenijameem semtureem daram sinamu, la pee mums dabujami

pasihstamee Langdales superfossati

if

Anglijas,

turi stahw apalsch Rihgas politehnikas prowes-stanzijas pah-
raudshshanas.

Kates pirzejs war pehz patishshanas, kad 80 pubus un wairat pehrf, bes kahdas
mašas eefneegt prowi ismekleshshanas-stanzijai, Rihgas politehnikā, tura tam drulata
liske latwiški isstahdro, waj superfossatam pateest tahds saturs, tā pee pahrdoshshanas galwōts.

Brasli Martinsoni,

Pehterburgas Ahr-Rihgā, Ralku-eelā Nr. 8, pee „Widsemneeta.”

No genjures atwehtets. Rihgā, 9. augustā 1878.

„Wuda”, ihpashchi weentahesh-
stipras un weeglas taisttas
plaujamas-mašhines,
tā ari „Buckeye.”
Widuwejus un augstgradigus
superfossatus,
sem Rihgas politehnikas pahrraudshshana-
nas kontroles pahrdob

Ziegleris un beedris

Rihgā, pilsehta Ralku-eela Nr. 6, sehtā.

Planjamas mašhines

„Buckeye”

P. van Dyk,

Rihgā.

Diwi nami

ir lehti pahrdodami **Mašawas Ahr-**
Rihgā, Gehrmanu-eelā (Gerberstr.) Nr. 3.
Klahlatas finas turpat.

angst u. masafgrabigi ar peesolita labu-
ma apgalwoshanu, tā tā ari tali mehli
un wišadas laufšaimn. mašhines un rihti.

Grandawā,

šawā jaun-eetaikta kolonialpretschu bode
peebahwaju wišwisadās prezes ihpashchi sem-
tureeu siltes, šahli, bselšes u. t. j. pr. par
tahm **wišehtalahm** zenahm, un zeen.
publiku laipni usajzinu no pretschu labuma
nn lehtuma pahreezinatees.

J. Baumgart.

Drukats pee Aleksandra Stahla, Rihgā, Muhtu-eelā Nr. 13.